
КОНЦЕПЦІЯ ВІРТУАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ РЕАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Вступ. Питання вирішення проблеми створення віртуального університету актуальне не тільки в Україні. З розвитком електронних технологій та впровадження їх у навчання все гостріше постає питання інтеграції вищої освіти та науки, територіально віддалених наукових шкіл різних напрямків, методик викладання та підготовки спеціалістів вищої кваліфікації. Погіршує ситуацію значний віковий розрив між викладачами вищої школи, який утворився в останні роки. Просте підключення установ вищої школи та наукових установ до мережі Інтернет проблеми не вирішує. Створення сайтів-візиток або навіть порталів корпоративного типу в ряді університетів проблему з мертвої точки не зрушило. На наш погляд, Інтернет повинен стати робочим середовищем для всіх учасників навчального процесу.

Постановка задачі дослідження. Дослідити напрямки розвитку освітянського сегмента мережі Інтернет, в тому числі в Україні. Визначити концептуальну різницю в підходах до принципів роботи в мережі Інтернет між моделюванням процесів і реалізацією способів інформаційного наповнення матеріалами сторінок університетських сайтів, з однієї сторони, та віртуальним університетом, з іншої. Розробити пропозиції щодо концепції віртуального університету в українському сегменті Інтернет.

Матеріали дослідження. Державною програмою "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки передбачено створення віртуального університету, розроблення та підтримку його інформаційних ресурсів [1]. На початок виконання цього розділу програми спрямовано це дослідження.

Реальних освітянських порталів в Інтернеті, а особливо в його російському та українському сегменті не так вже і багато. Багато більше сайтів, як правило, непрофесійних, які присвячені тематикам, що так чи інакше мають відношення до сфери освіти: сайти рефератів, дистанційного навчання, студентські сайти і таке інше, які гордо кличуть себе порталами.

В зарубіжному Інтернеті досить активно розвиваються декілька типів освітніх порталів, які умовно можна поділити на:

- організаційно орієнтовані;
- сайти дистанційного навчання;
- допоміжні.

Таким чином, у світі існують сотні і тисячі освітянських Інтернет-ресурсів, які в багатьох випадках поєднують ресурси як для вищої, так і для середньої школи.

Окремими українськими університетами виконано величезний обсяг робіт по створенню електронних продуктів навчального призначення та розміщенню результатів цієї праці в локальних мережах університетів та в мережі Інтернет [2,3,4]. Але, на жаль, інформатизація освіти в Україні, як і в більшості розвинутих зарубіжних країн, в основному реалізується через оснащення навчальних закладів засобами обчислювальної техніки і телекомунікацій, а системні методи навчально-методичного та предметно-програмного забезпечення навчального процесу залишаються в зародковому стані. Початкова ейфорія від припущення, що комп'ютери миттєво вирішать всі проблеми освіти, змінюється майже повним розчаруванням в можливостях інформатизації.

На наш погляд, треба розрізняти поняття віртуального університету та віртуальної моделі реально існуючого університету в системі вищої освіти та фізично побудованого на землі.

В першу чергу вони виконують функціонально різні задачі.

Завдання віртуальної моделі реально університету - це в першу чергу розв'язання завдань якщо не повної автоматизації документообігу, то хоча б підтримки, хай напівавтоматичної, через оператора, навчально-методичного та навчально-виховного процесів. При цьому важливо розв'язати двоєдину задачу: знизити собівартість та підвищити доходність діяльності. Створенням АРМів заради самого процесу в наш час ніхто вже не займається.

Принципово інше завдання у віртуального університету. В першу чергу - це об'єднання наукових та навчальних потужностей регіону, країни, галузі на певних засадах та надання можливості студенту отримувати якісні знання незалежно від його можливостей пересуватись країною, а викладачеві — можливість максимум

часу приділяти підготовці якісних навчальних матеріалів, а не перемальовувати із року в рік одне й те ж саме крейдою на дошці.

Хоча технологічно при системному підході процеси у цих двох моделях подібні і визначаються Законом України «Про вищу освіту» та нормативними документами, які регламентують освітню діяльність у вищій школі.

Реалізація такого проекту вимагає величезних організаційних, трудових і фінансових витрат. А головне — розв'язання такої задачі вимагає змін у самій системі вищої школи. В першу чергу — приведення у відповідність не на словах, а на ділі процесів у ВНЗ до вимог Болонської декларації.

Технологічні та програмні засоби проекту «Віртуальний університет» мережі навчальної інформації та освітніх послуг СВІТОСВІТ® дозволяють створювати як моделі реальних ВНЗ III-IV рівня акредитації, так і реалізувати повноформатний віртуальний університет.

Технологічні, програмні та інструментальні рішення проекту в рівній мірі спроможні здійснювати підтримку навчально-методичного та навчально-виховного процесу у будь-якому ВНЗ.

Розроблено та реалізовано весь необхідний програмний інструментарій для планування та організації навчально-методичного процесу у віртуальному середовищі: від розробки і погодження освітньо-професійних програм через створення структурно-логічної схеми, навчального плану та навчально-методичних комплексів дисциплін до наповнення цими матеріалами індивідуальних навчальних планів студентів.

Коректний та системний підхід до побудови моделі реального ВНЗ у віртуальному середовищі дозволяє використовувати у навчальному процесі технології створення та підтримки віртуальних інформаційних ресурсів за освітньо-кваліфікаційними рівнями, інтерактивні засоби і технології для індивідуалізації навчального процесу, програмні засоби поточного та підсумкового контролю знань студентів, засоби незалежного тестування знань, електронні підручники та енциклопедії навчального призначення та багато іншого [6,7].

Додаткові можливості моделі реального ВНЗ у мережі СВІТОСВІТ®:

- природне розширення можливостей кожної із компонент, які розглянуто вище;
- розширення проекту за рахунок створення та підключення електронних моделей інших структурних підрозділів реального ВНЗ;
- побудова систем управління якістю підготовки навчально-методичних матеріалів та їх сертифікація;
- побудова систем управління якістю підготовки осіб, що навчаються. Їх сертифікація.

Такий підхід дає можливість реалізувати і віртуальний університет при умові, що реальні університети про це домовляться.

Висновки. Основним у проекті «Віртуальний університет» є те, що його розроблено у повній відповідності до Закону України «Про вищу освіту» та інших діючих нормативних актів, які регулюють діяльність у галузі освіти.

Можливості інструментарію дозволяють у повній мірі реалізовувати як моделі процесів (і їх підтримку) у реальному університеті, так і повноцінний віртуальний університет або факультет. Принципової різниці нема.

При цьому не має ніякого значення, яка саме форма навчання: стаціонарна (очна), заочна (дистанційна), вечірня чи екстернат, а також за яким освітньо-кваліфікаційним рівнем (бакалавр чи магістр) буде представлена у віртуальному університеті СВІТОСВІТ®. Перед законом всі вони рівні.

Література

1. Державна програма "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки" / Міністерство освіти і науки України. — К., 2005.
2. Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання у слайдах: Конспект лекцій. – Харків: НТУ «ХП», 2001. – 96 с.
3. Тестові завдання для вступників до вищих навчальних закладів України: (Укр. мова, укр. мова і л-ра) / Уклад: О. В. Харчук. – К., 2006. – 312 с.
4. Кузнецов И.Н., Лойко Л.В. Рефераты, контрольные, курсовые и дипломные работы: Метод. рекоменд. по подготовке и оформлению/ Под ред. А.В. Макарова.-/ Мн.: «Завигар», 1998. – 146 с.
5. Образовательные порталы России Выпуск 1, М.: Технопечать, 2004. — 148с.
6. Вебер А.В., Данилов А.Д., Шифрин С.И. Knowledge-технологии в консалтинге и управлении предприятием/ Под редакцией Финкова М.В – СПб: Наука и Техника, 2003. – 176 стр. с ил. .
7. Тези доповідей 2-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Управління в освіті». – Львів: Видавництво ДЦ МОНУ, 2005. – 74 с.